

Hassas Konular

Demokrasi, Uluslar Arası Hukukta Kendi Kaderini Kendi Belirleme Hakkı ve Doğu Türkistan Meselesi

Erkin Emet

29 Nisan 2008

Dünya Uygur Kurultayı, Birleşmiş Milletlerde Temsil Edilmeyen Milletler Organizasyonu (UNPO) ve Amerika Birleşik Devletleri Demokrasiyi Geliştirme Vakfının (NED) ortaklaşa düzenlediği "Kendi Kaderini Kendi Belirleme Konseptinde: Uygur Genç Liderleri Yetiştirme Kursu 20-23 2008 tarihleri arasında Almanya'nın Berlin Şehrindeki Holiday Inn Otelinde düzenlendi. Kursun açılış törenine Amerika, Kanada, Avustralya, Kazakistan, Almanya, Fransa, Norveç, Türkiye, Kırgızistan olmak üzere 13 ülkeden gelen Doğu Türkistan kökenli Uygur ve Kazak Türkleri, Uluslar arası İnsan Hakları Örgütleri Yetkilileri, ünlü siyasetçiler, Almanya Dış İşleri Bakanlığı yetkilileri ve gazeteciler olmak üzere 150 civarında kişi katıldı.

Kursun açılış konuşmasını Doğu Türkistan Millî Mücadelesinin önderi, Dünya Uygur Kurultayı Başkanı Rabiye Kadir hanım yaptı. O konuşmasında Kendi Kaderini Kendi Belirleme Konseptinde Uygur Liderlerini Yetiştirme Kursunun yapılmasına katkıda bulunan bütün devlet ve kuruluşlara teşekkür ettikten sonra, Doğu Türkistan'ın geçmişi ve bugünkü durumu hakkında kısaca bilgi verdi. İkinci olarak Birleşmiş Milletlerde Temsil Edilmeyen Milletler Organizasyonunun (UNPO) genel sekreteri Marino Busdachim, Uluslararası Af Örgütünün Almanya Temsilcisi Dirck Pfleider ve Alman siyasî partilerinin sorumluları konuşma yaptı. Onlar konuşmalarında Uygurların kendi topraklarında Çinlilerin baskısı altında insan hak ve hukukundan mahrum bir şekilde yaşamaya mecbur kaldığını dile getirdi. Yine Rabiye Kadir hanımın Çin hapsinden çıkıp Amerika'da ve Batı Dünyasında Doğu Türkistan meselesini anlatmaya başladıktan sonra, uluslararası sivil toplum örgütlerinin, medya ve Batı ülkelerindeki parlamentoların bu meseleyle ilgilenmeye başladığını, kendi örgütlerinin de Doğu Türkistan meselesinde duyarlı olduğunu ve dikkatle izlediklerini ifade ettiler.

Almanya Dış İşleri Bakanlığı Yetkilisi Nooka açılış konuşmasında, Çin Halk Cumhuriyeti Hükümetinin Tibet ve Uygurların hak ve hukukunu çiğnemekte olduğunu, özgür basın buralardaki olayları dünya kamuoyuna anlatması gerektiğini, Amerika mahkemesi tarafından suçsuz bulunan ve şu an Guantanamo'daki 17 Uygur'u kabul edecek devletlerin hâlâ bulunamamasının Amerika ve Almanya için utanç verici bir olay olduğunu, Alman Hükümetinin Çin Devletiyle olan ilişkilerinde Doğu Türkistan meselesini dile getirmesi gerektiğini vurguladı. Nooka konuşmasının sonunda Çin Komünist Hükümetinin Uygurları dünyaya teröris olarak gösterme çabasının çok yanlış olduğunu sözüne ekledi.

Kendi Kaderini Kendi Belirleme Konseptinde Uygur Liderlerini Yetiştirme kursunun açılışını basın toplantısı izledi. Basın toplantısına Almanya'nın ulusal TV ve Gazetelerinden IPA, ZDF, Sat1, BBR, BBR Info, WDR gibi medya kuruluşları katıldı. Basın Toplantısında Dünya Uygur Kongresi başkanı Rabiye Kadir hanım gazetecilerin sorularını yanıtladı. O gazetecilere verdiği cevapta, 1949-yılı Komünist Çinlilerin Doğu Türkistanı işgal etmesinden beri Doğu Türkistanlıların temel hak ve hukukunun çiğnendiğini, özellikle 11 Eylül olayından sonra Uygurların kültürel haklarının ağır bir şekilde çiğnendiğini, ana dilde eğitimin kaldırıldığını, Çince eğitim yaptırma bahanesiyle on binlerce lise öğrencisinin Çin'in iç bölgelerine götürülüp, beyinlerinin yıkandığını dile getirdi. Kadiri konuşmasında Çin Hükümetinin son yıllarda uygulamaya koyduğu iş bulma vadiyle 17-25 yaş arası kızların, Uygur kızlarının Çin'in iç bölgelerine götürülmesi siyasetinin Çinin asimile politikasının bir parçası olduğunu, Çin'in iç bölgelerinde bu kızların zorla fuhuş bataklığına sürüklenmekte olduğunu dile getirdi. Çin Hükümetinin bugünkü günde zorla Doğu Türkistan halkını asimile etme politikası uygulamakta olduğunu, böyle bir devletin barışın sembolü olan 2008

olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmasına karşı olduğunu, Çinlilere olimpiyat oyununu düzenleme hakkını veren ülkeleri de kınadığını dile getirdi.

Gazetecilerin “Uygurlar ne istiyor?” sorusuna cevap veren Rabiye Kadir Hanım, Çin Hükümetinin Uygurlara Özerklik verdiğini, ama özerkliğin Doğu Türkistan halkına mutluluk getirmediğini, göz yaşı ve zulüm getirdiğini söyledi. Bundan dolayı Doğu Türkistan halkının kendi kaderini kendilerinin belirlemek istediğini söyledi. Bir Alman Gazetecinin Uygurlar Almanya’dan ne istiyor? sorusunu şöyle cevapladı: Doğu Türkistan meselesi Tibet meselesiyle aynıdır. Ama Batı ülkeleri Tibet meselesini iyi biliyor, Doğu Türkistan meselesi Batı dünyası tarafından yeterince bilinmiyor. Dünya devletlerinin Doğu Türkistan meselesine ilgi göstermesini, Çinlilerin Doğu Türkistan halkına yönelik uygulamakta olduğu baskı politikasının durdurulmasını istedi.

22 Nisan günü Almanya’daki 13 gazete ve çok sayıda TV’de Doğu Türkistan meselesine yer verildi. 23 Nisan 2008 günü öğleden önce Alman Parlamento Binasında Yeşiller Partisi Genel Başkanı Claudia Roth Dünya Uygur Kurultayı Başkanı Rabiye Kadir Başkanlığındaki heyetle görüştü. Claudia Roth Uygur heyetten Doğu Türkistan’ın bugünkü durumu ve olimpiyat öncesi Çin’in Uygurlara yönelik uygulamakta olduğu baskı siyaseti ile ilgili bilgi aldı. Sonra Federal Alman Parlamentosu İnsan Hakları ve Yardım Komisyonu başkan yardımcısı Sosyal Demokrat milletvekili Angelika Graf hanım ile Raine Rüschen de Doğu Türkistan’daki insan hakları ihlalleri ile ilgili bilgi aldı. Graf daha sonra komisyonunun çalışmaları ile ilgili bilgi verdi. Alman Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonunun Doğu Türkistan meselesini yakından takip etmekte olduğunu, Çin Hükümetinin insan hakları konusunda çok duyarsız olduğunu, olimpiyat oyunları başlamadan önce Alman Parlamentosu İnsan Hakları Komisyonunun Çin’deki İnsan Hakları İhlallerini yerinde incelemek için heyet gönderme isteğini Çin hükümetine bildirdiğini, gideceği yerler içerisinde Doğu Türkistan’ın da olduğunu söyledi.

Dört gün devam eden kursta insan hakları, uluslar arası hukukta kendi kaderini kendi tayin etme, asimilasyon, federasyon, konfederasyon kavramları hakkında konular konuşulup tartışıldı.

Erkin Emet, Yrd.DoçDr., Ankara Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğretim üyesidir.

KÖKSAY E-Bülteni, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı (KÖKSAY) tarafından çıkarılmaktadır. KÖKSAY bağımsız ve bağlantısız, günlük siyasî konumu olmayan bir kurumdur; merkezine Türkiye ve Türk dünyasını alarak araştırmalarını ulusal ve uluslar arası sosyal, siyasî ve stratejik konulara yoğunlaştırır, araştırma ve incelemeler yapar. Dolayısıyla, bu yayında ifade edilen bütün görüşler, değerlendirmeler ve varılan sonuçlar yalnızca yazarlarına aittir.

© 2008, KÖK Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Vakfı. Bütün hakları saklıdır.